

Perhepalvelut

5706/00.01.02.04/2026

01.10.2026

§ 25/2026

Lastensuojelulain mukaisen toimivallan turvaaminen 1.10.2026 alkaen, Pohjois-Savon hyvinvointialue, sosiaali- ja kriisipäivystys

Valmistelija(t)

Palveluysikköjohtaja Katja Rautiainen, p. 044 740 1688,
katja.rautiainen@pshyvinvointialue.fi
Palveluesihenkilö Katja Tarkiainen, p. 044 461 0641,
katja.tarkiainen@pshyvinvointialue.fi

Pohjois-Savon sosiaali- ja kriisipäivystyksen sosiaalityöntekijät vastaavat akuuttiin sosiaaliseen hätään ympäri vuorokauden Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Sosiaalityöntekijöiden tehtävänä on turvata asiakkaalle perustuslain (791/1999) 19 §:n sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 §:n mukainen välttämätön huolenpito. Lisäksi sosiaalityöntekijöiden tehtäviin sisältyy lastensuojelulaissa (417/2007) määriteltyjen palveluiden ja tukitoimien järjestäminen lapsen huolenpidon turvaamiseksi kiireellisissä tilanteissa.

Lastensuojelulain mukaisista palveluista ja viranomaistoiminnasta vastataan perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan alaisessa palvelutoiminnassa. Sosiaali- ja kriisipäivystystoiminnasta, jolla vastataan kiireellisiin ja päivystyksellisiin tuen tarpeisiin myös lastensuojelun osalta ympärivuorokautisesti, vastataan yleisten palveluiden toimialalla. Lastensuojelulaissa 1.10.2026 alkaen tapahtuneiden muutosten johdosta on tullut sopia lastensuojelulakiin perustuvien viranomaistehtävien järjestämisestä kiireellisissä tilanteissa ja osana päivystyksellistä toimintaa sekä määrittää hyvinvointialueen viranomaisella käytettävissä oleva toimivalta lastensuojelulain tarkoittamalla tavalla myös sosiaali- ja kriisipäivystyksen osalta. Lastensuojelulain (417/2007) 1.10.2026 alkaen mukaisesti:

- Lastensuojelussa on toimittava mahdollisimman hienovaraisesti ja käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi. Avohuollon tukitoimista säädetään tarkemmin lastensuojelulain 35§, 36§ ja 37§. (Lastensuojelulaki 4 §).
- Lastensuojelulain 4 c § mukaisesti aineen tai esineen poisottamisesta on tehtävä päätös, jos poisotettua ainetta tai esinettä ei palauteta lapselle heti tilanteen rauettua.

Perhepalvelut

5706/00.01.02.04/2026

01.10.2026

Päätöksen perhehoidossa olevan lapsen osalta tekee 13 b §:ssä tarkoitettu lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai *muu hyvinvointialueen toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija*.

- *Hyvinvointialueen määräämä virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä* käyttää päätöksentekovaltaa asioissa, jotka koskevat 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellistä sijoitusta ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiireellisen sijoituksen lopettamista. (Lastensuojelulaki 13§ 1 mom.)
- Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai *muun lastensuojelun työntekijän* on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. (Lastensuojelulaki 26§ 1 mom.)
- Sijaishuoltopaikan muuttamisesta huostaanoton ja kiireellisen sijoituksen aikana päättää hyvinvointialueen määräämä sosiaalihuollon johtava viranhaltija tai johtavan viranhaltijan määräämä *muu virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä*. Viranhaltijan tulee olla muu kuin lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. (Lastensuojelulaki 43§ 3 mom.)
- Lastensuojelulain 63§ 2 mom. mukaisesti yhteydenpidon rajoittamisesta tekee päätöksen lapsen kiireelliseen sijoitukseen liittyvissä tapauksissa ja tarvittaessa muissa kiireellisissä tilanteissa *hyvinvointialueen määräämä virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä*.
- Lastensuojelulain 69 a §:n mukaisessa tilanteessa luvatta laitoksesta poissaolevan lapsen palauttamisen ratkaisee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai hänen ollessa estynyt *muu toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija*. Kiireellisissä tilanteissa palauttamisen ratkaisijana voi toimia myös lastensuojelulaitoksen johtaja tai tämän määräämä hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluva. Lapsen palauttaminen pitää sisällään lapsen kiinniotamisen ja kiinniotetun lapsen kuljettamisen. Saman lain kohdan 4. mom. mukaisesti lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa vain laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai *toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija*.
- Lastensuojelulain 69 a § 2. momentin mukaisesti *sijoittajahyvinvointialueella* on oikeus saada hätäkeskuslaitokselta luvatta poissaolevan lapsen käyttämän liittymän tai päätelaitteen sijaintitiedot ja tiedot liittymän tunnistuksesta, jos sijoittajahyvinvointialueen vastaavan viranomaisen perustellun käsityksen mukaan lapsen päihteidenkäyttö, muu kuin vähäisenä pidettävä rikollinen teko tai muu niihin rinnastettava käyttäytyminen

Perhepalvelut

5706/00.01.02.04/2026

01.10.2026

tai riski joutua rikoksen kohteeksi uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä.

- Lastensuojelulain 69 b ja c § mukaisesti lastensuojelulaitoksen ja lapsen *sijaishuollosta vastuussa olevan viranomaisen* tulee yhteistyössä sopia lapsen kuljettamisesta takaisin laitokseen, ellei lapsi palaa sinne vapaaehtoisesti; *toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija* saa ottaa luvatta poissaolevan lapsen kiinni lastensuojelulaitokseen palauttamiseksi ja autoon tai kulkuvälineeseen siirtämiseksi tai kuljetuksen turvaamiseksi; toimivaltaisella sosiaalihuollon viranhaltijalla on oikeus päästä asuntoon tai muuhun olinpaikkaan lapsen terveyden tai kehityksen suojelemiseksi taikka turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi: *toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija* voi lapsen kiinnioton tai kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi tehdä lapselle henkilöntarkastuksen ja ottaa lapselta pois lapsen hallussa olevat 4 b §:ssä tarkoitetut aineet ja esineet. Henkilöntarkastuksen sekä poisottamisen toteuttamiseksi on oikeus käyttää välttämättömiä voimakeinoja.
- Lastensuojelulain 69 d § mukaisesti perhekodista luvatta poistuneesta lapsesta on ilmoitettava *lapsen sijaishuollosta vastaavalle viranomaiselle*, jonka on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi. Lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa vain *toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija* ja palauttaminen pitää sisällään lapsen kiinniottamisen ja kiinniotetun lapsen kuljettamisen. Lapsen palauttamisen ratkaisee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai hänen ollessa estynyt *muu toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija*. Vastaavissa tilanteissa voidaan soveltaa myös edellä kuvattua koskien lapsen käyttämän liittymän tai laitelaitteen sijaintitietojen pyytämisestä (69 a § 2 mom.); lapsen kiinniottoa (69 b §) ja kiinniotetun lapsen kuljettamista (69 c § 2. ja 3. mom)

Lastensuojelulain 13 §:n mukainen hyvinvointialueen määräämä sosiaalihuollonjohtava viranhaltija tai johtavan viranhaltijan määräämä muu virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä tekee tietyistä lastensuojelulaissa (417/2007) määritellyistä yksilöä koskevista asioista hallintopäätökset.

Perhepalvelut

5706/00.01.02.04/2026

01.10.2026

Päätös

Päätän, että Pohjois-Savon sosiaali- ja kriisipäivystyksen virkasuhteisilla sosiaaliohjaajilla ja sosiaalityöntekijöillä sekä johtavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus päättää kiireellisissä päivystystilanteissa:

- Arviosta koskien kiireellistä lastensuojelun tarvetta (Lastensuojelulaki 26§ 1 mom.)
- Sijaintitietojen tai päätelaitteen tunnistetietojen pyytämisestä hätäkeskuslaitokselta laitoksesta tai perhekodista luvatta poistuneen lapsen etsinnän ja palauttamisen toteuttamiseksi (Lastensuojelulain 69 a § 2. mom.)
- Aineen tai esineen poisottamisesta perhehoitoon sijoitetun lapsen asiassa (Lastensuojelulaki 4 c §)
- Luvatta laitoksesta poissaolevan lapsen palauttamisesta ja kuljettamisesta ja niihin liittyvien rajoitustoimenpiteiden toteuttamisesta (Lastensuojelulaki 69 a, b, c §).
- Luvatta perhekodista poissaolevan lapsen palauttamisesta ja kuljettamisesta ja niihin liittyvien rajoitustoimenpiteiden toteuttamisesta (Lastensuojelulain 69 d §).

Päätän, että Pohjois-Savon sosiaali- ja kriisipäivystyksen virkasuhteisilla sosiaalityöntekijöillä sekä johtavalla sosiaalityöntekijällä on oikeus päättää kiireellisissä päivystystilanteissa:

- Lastensuojelun tarpeeseen vastaavista kiireellisistä ja välttämättömistä avohuollon tukitoimista (Lastensuojelulaki 4 §, 35§, 36§, 37§)
- Lapsen kiireellisestä sijoittamisesta ja kiireellisen sijoituksen lopettamisesta (Lastensuojelulaki 38 §:n 1 mom., 39 §:n 1 mom.)
- Sijaishuoltopaikan muuttamisesta huostaanoton ja kiireellisen sijoituksen aikana. (Lastensuojelulaki 43§ 3 mom.)
- Yhteydenpidon rajoittamisesta lapsen kiireelliseen sijoitukseen liittyvissä tapauksissa ja tarvittaessa muissa kiireellisissä tilanteissa (Lastensuojelulaki 63§)

Päätöksen perustelu

Päätöksellä turvataan perustuslain (791/1999) ja sosiaalihuoltolain (1307/2014) edellyttämä hyvinvointialueen viranomaisen toiminta sekä merkittävän ja erittäin merkittävän julkisen vallan käyttö päivystyksellisissä ja kiireellisissä tilanteissa lastensuojelulain (417/2007) mukaisen järjestämisvastuun toteuttamiseksi ja lastensuojelulaki 13§ mukaisen toimivallan nojalla (Lastensuojelutoimenpiteistä päättävä viranhaltija ja lastensuojelun

Perhepalvelut

5706/00.01.02.04/2026

01.10.2026

johtavan viranhaltijan toimivalta lastensuojelun toimenpiteistä
päättävän määräämiseksi).

Ennakkovaikutusten arviointi

Asia ei ole ennakkovaikutusten arviointimenettelyn piirissä.

Toimivallan peruste

Lastensuojelulaki 13 §.

Otto-oikeus

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta

Nähtävillä olo

Pohjois-Savon hyvinvointialue, verkkosivut 1.10.2026.

Minna Pitkänen

perhepalveluiden palvelualuejohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen
asianhallintajärjestelmässä.

Liitteet

Oikaisuvaatimusohje perhe- ja vammaispalveluiden Itk PSHVA

Jakelu

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen henkilöstö

Katja Rautiainen

Katja Tarkiainen

Juha Asunmaa

Sandra Koivistoinen

Katja Puustinen

Erja Koponen

Heidi Komulainen

Auli Pääkkönen-Ervelius

Terja Söderlund

Eveliina Dahl

Jutta Pitkänen

Liisa Kallunki

Katariina Katainen

Anne-Maria Kolari